

СТИГЕОКЛОНІУМ ПУЧКУВАТИЙ

Stigeoclonium fasciculare Kütz.

Родина Хетофорові — Chaetophoraceae.

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення

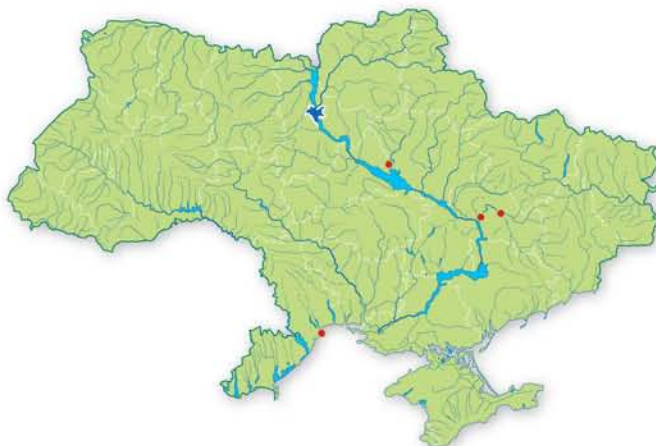
Рідкісний вид, важливий для морфо-еволюційного розуміння водоростей.

Ареал виду та його поширення в Україні

Диз'юнктивний євразійсько-афро-америка-но-австралійський ареал. Європа (Італія, Нідерланди, Німеччина, Україна, Франція), Азія (Китай, Ізраїль — Палестинська автономія), Африка (Судан), Америка (Бразилія, США), Нова Зеландія. Відома незначна кількість популяцій. Адм. регіони: Чк, Дн, Пл, Од.

Чисельність та структура популяцій

Трапляється поодинокі в болотах, ставках. Окол. м. Дніпропетровська; ставок в заплаві р. Самара, окол. м. Новомосковськ Дніпропетровської обл.; окол. м. Одеса, Одеської обл.; Кременчуцьке водосховище, Полтавська, Черкаська обл. Спостерігається тенденція до зникнення.

Причини зміни чисельності

Антропогенний вплив (евтрофування водойм).

Умови місцезростання

Перифітон водойм із стоячою водою та з уповільненою течією (серед обростань живих і відмерлих квіткових рослин та черепашок молюсків).

Загальна біоморфологічна характеристика

Слань однорічна, кушикоподібна, до 5 см заввишки, слизувата. Головні нитки й гілки біля верхівок китицеподібно розгалужені, з довгим безбарвним багатоклітинним волоском або загостреною клітиною. Гілочки другого порядку короткі, висхідні, іноді

дещо зігнуті та з такими ж закінченнями. Клітини головних ниток 10–11 мкм завширшки, їхня довжина дорівнює ширині або в 2 рази більша. Хлоропласт постійний, від вузькострічкового до майже повністю вистилаючого повздовжні стінки клітини. Розмножується вегетативним (акінети), нестатевим (2–4-жгутикові зооспори) та статевим (ізогамія — гамети дводжгутикові) способом.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Вид занесено до ЧКУ (1996). Необхідне створення альгорезерватів у межах місцезростань виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Мошкова, 1979; ЧКУ, 1996.

Автор: П.М. Царенко
Малюнок: Т.М. Немеровська

БУЛЬБОХЕТА МАЙЖЕ КВАДРАТНА

Bulbochaete subquadrata Mrozińska–Webb

Родина Едогонієві — Oedogoniaceae.

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення

Рідкісний вид з обмеженим ареалом, важливий для вивчення питань ареалогії водоростей та альгосозології.

Ареал виду та його поширення в Україні

Центрально-європейський (Польща, Україна) ареал поширення. Правобережно-поліський ареал в Україні. Адм. регіони: Вл, Жт.

Чисельність та структура популяцій

Трапляється поодинокі. Оз. Біле, окол. с. Невір Любешівського р-ну Волинської обл.; ставок у заплаві р. Уборть, Поліський заповідник, окол. с. Селезівка Олевського р-ну

Житомирської обл. Спостерігається тенденція до зникнення.

Причини зміни чисельності
Осушення боліт.

Умови місцезростання

Обростання вищих водних рослин (очерету, хвощів, сфагнових мохів та осок) на сфагнових болотах і в заболочених водоймах (рН 5,5–7,5).

Загальна біоморфологічна характеристика

Слань однорічна, мікроскопічна, кушккоподібна з щетинками на кінцях гілочок. Рослина дводомна. Нанандрієвий вид. Андроспорангіальні клітини виникають на рослинах з

оогоніями. Оогонії та ооспори кутастокулясті, майже квадратні, з сітчасто розміщеними бородавчастими виростами на мезоспорії. Клітини, що формують оогонії, нерідко різної довжини. Розмножується статевим (оогамія) і нестатевим (багатоджгутикові зооспори) шляхом. Ооспори утворює у червні-жовті.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Вид занесено до ЧКУ (1996). Охороняється у Поліському ПЗ. Необхідне створення альгорезерватів у межах районів (болотні масиви), де зростає вид.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації
Юнгер, 1985, 1987; ЧКУ, 1996.

Автор: П.М. Царенко
Малюнок: Т.М. Немеровська

ЕДОГОНІЙ КОСОПОРОВИЙ РІЗНОВИД ДОНСЬКИЙ

Oedogonium plagiosotum Wittr. ex Hirn var.
tanaiticum Y.V. Roll

Родина Едогонієві — Oedogoniaceae.

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення

Таксон з обмеженим ареалом, важливий для вивчення питань ареалогії та альгосозології.

Ареал виду та його поширення в Україні

Регіональний ендем (Україна). Відома незначна кількість популяцій. Адм. регіони: Чн, Хр, См.

Чисельність та структура популяцій

Трапляється поодиночі: оз. в заплаві р. Десни, окол. м. Чернігова; оз. в заплаві р. Десни, окол. м. Новгород–Сіверський; р. Десна, окол. м. Сосниця; ставок в заплаві р. Клевань, окол. с. Сваркове Глухівського р–ну, Сумської обл.; затока р. Сіверський Донець, окол. с. Гайдари Зміївського р–ну Харківської обл. Спостерігається тенденція до зникнення.

Причини зміни чисельності

Антропогенне забруднення річок, евтрофування.

Умови місцезростання

Серед обростань вищих водних рослин і у товщі води у сплетіннях нитчастих водоростей на ділянках річок з уповільненою течією або в заплавних водоймах із стоячою водою. Трапляється у водах, що містять значну кількість кальцію.

Загальна біоморфологічна характеристика

Слань однорічна, мікроскопічна, багатоклітинна, ниткоподібна. Рослини дводомні. Вегетативні клітини жіночих та чоловічих рослин циліндричні, схожі за розмірами 14–27

мкм завширшки, 32–121 мкм завдовжки. Базальні клітини булавоподібні, видовжені. Розмножується статевим (оогонії обернено яйцеподібно–кулясті, розміщені по одному або по 2–3 поряд; ооспори яйцеподібно кулясті, з гладенькою оболонкою) і нестатевим (багатоджгутиковими зооспорами) шляхом. Ооспори утворює в липні.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Вид занесено до ЧКУ (1996). Необхідне створення альгорезерватів у межах районів (річкові басейни), де зростає вид.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

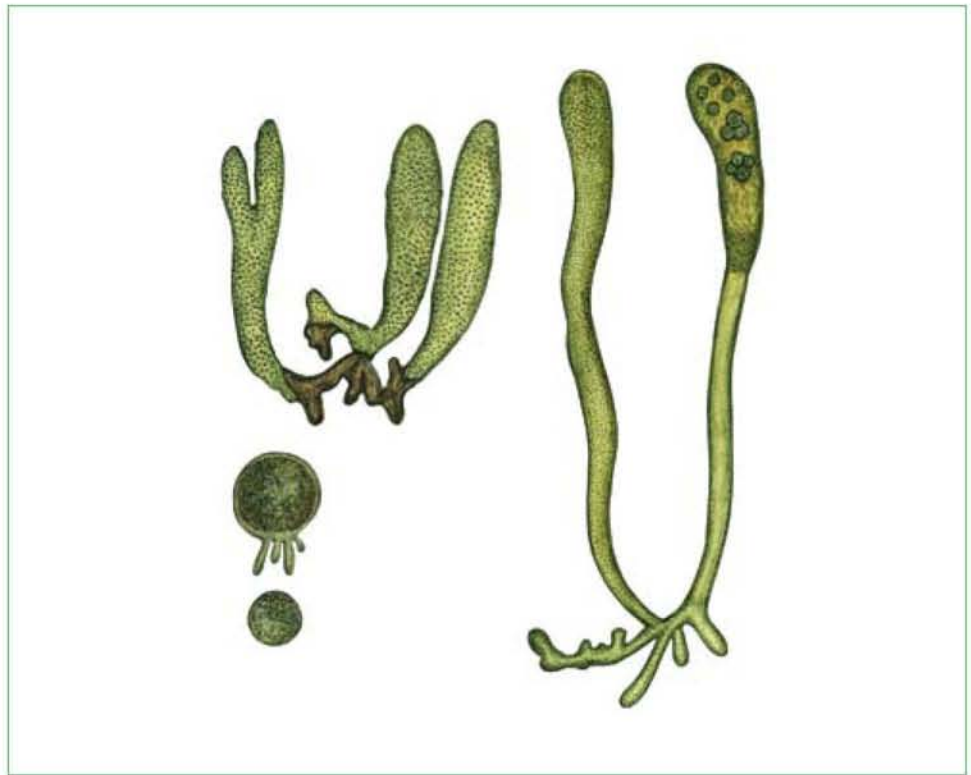
Ролл, 1948; Юнгер, Мошкова, 1993; ЧКУ, 1996.

Автор: П.М. Царенко
Малюнок: Т.М. Немеровська

СИФНОКЛАДУС МАЛЕНЬКИЙ

Siphonocladus pusillus (Kütz.) Hauck

Родина Сифнокладові — Siphonocladaceae.

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення

Рідкісний ендемічний вид Середземноморського басейну.

Ареал виду та його поширення в Україні

Європейський ареал (древньосередземноморський). Відома незначна кількість популяцій. Адм. регіон: Кр.

Чисельність та структура популяцій

Трапляється групами або окремими сланями. Чорне море: окол. м. Севастополь, Севастопольська бухта; Пд. берег Криму (вздовж Кара-Дагу).

Причини зміни чисельності
Антропогенний вплив (евтрофування).

Умови місцезростання

Морські акваторії, обростання на раковинах молюсків, камінні та скелях (на глибині 0,5–10 м), а також епіфіт на водоростях. Олігосапробіонт.

Загальна біоморфологічна характеристика

Слань однорядна, розгалужена, ниткувата. Вертикальні пагони (3–5 см заввишки, до 1 мм завтовшки) однорядні, булавоподібної форми, розділені на сегменти прямими або навскісними перегородками. На кінцях горизонтальних ниток розвиваються присоски з торочкуватими краями. Розмножується

нестатевим (зооспорами, апланоспорами та вегетативно) шляхом.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Вид занесено до ЧКУ (1996). Охороняється у Карадазькому ПЗ. Необхідно контролювати стан популяцій виду та формувати альгорезервати в місцях його зростання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Зинова, 1967; Калугина–Гутник, 1975; ЧКУ, 1996; Zaitsev, Alexandrov, 1998.

Автори: І.І. Маслов, П.М. Царенко
Малюнок: Т.М. Немеровська

ХЕТОМОРФА ЗЕРНОВА*Chaetomorpha zernovii* Woronich.

Родина кладофорові — Cladophoraceae.

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Наукове значення

Рідкісний ендемічний вид із локальним ареалом.

Ареал виду та поширення в Україні.

Чорноморський ареал. Адм. регіони: Хс, Кр.

Чисельність та структура популяцій

Популяції локальні, мало чисельні: Ягорлицько–Тарханкутський та Прикерченський регіони, Тендрівська затока, Чорноморський заповідник, Голопристанський р-н Херсонської обл.; Каркінітська затока, Кримський заповідник («Лебедині о-ви»),

Роздольненський р-н; оз. Аджиголь, Феодосійський р-н; м. Чауда, г. Опук (Опукський заповідник), Керченська протока, Ленінський р-н.

Причини зміни чисельності

Антропогенне навантаження (евтрофування).

Умови місцезростанняВ обростаннях серед *Cladophora fracta*, *Lamprothamnion papulosum* та *Zannichellia pediculata* в морській воді на глибині 0,5–50 м.**Загальна біоморфологічна характеристика**

Слань ниткувата, нерозгалужена, до 5 мм за-

вдовжки та 10–18 мкм завтовшки, прикріплена до ґрунту масивною, майже циліндричною базальною клітиною, основа якої дископодібно розширена з рівними чи лопатеподібними краями. Клітини циліндричні, довжина їх в 2–5 раз перевищує ширину. Хлоропласт пристінний, пластинчастий з багаточисельними піреноїдами.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Охороняється в межах Кримського ПЗ («Лебедині о-ви»), Чорноморського БЗ та Опукського ПЗ. Необхідне створення альгрезерватів у межах акваторій, де розвивається вид.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Зинова, 1967; Калугина–Гутник, 1975; Маслов, Ткаченко, 2008; Мошкова, 1979; Садогурский, 1998, 2002; Ткаченко, Маслов, 2002.

Автори: П.М. Царенко, О.В. Герасимова, Ф.П. Ткаченко

Малюнок: Т.М. Немеровська

